

Svobodný řádný občan habsburské monarchie katolického vyznání František Hanák (32 let) z Lehotic u Holešova se chtěl v roce 1854 oženit s ctnostnou, v přísně katolickém duchu vychovanou pannou Žofíí Valachovou ze sousedních Míškovic, která právě dosáhla plnoletosti. Onemocněl však a sňatek se uskutečnil až v roce 1856.

Byl v tom z právního pohledu nějaký rozdíl?

Ano, po přijetí konkordátu s katolickou církví v roce 1855 se manželské vztahy katolíků zase začaly řídit podle kanonického práva, nikoliv ABGB (do vydání tzv. květnových zákonů).

Zpráva Národních listů z roku 1890: "Velevážené okresní zastupitelstvo v Chebu se jalo minulého úterka projednávat stavbu železniční dráhy do Aše, kterýžto punkt již po vícero neděl interesuje veškeré obecnstvo na západě Čech."

Mohla se skutečně podobná zpráva v tehdejším tisku objevit?

Ano, vyplývalo to z tzv. obecních zřízení, přijatých na začátku šedesátých let 19. st. (říšský obecní zákon z roku 1861 a na něj navazující obecní zřízení pro jednotlivé země).

Nad rámec odpovědi ještě podotýkám, že je třeba mít na vědomí, že existovaly různé okresy – samosprávné s okresními zastupitelstvy a okresními výbory v Čechách (s nimi se územně kryly okresy soudní) a politické (označované i správní nebo zastarale zeměpanské) na čele s okresními hejtmany, které zpravidla zahrnovaly území dvou až tří okresů samosprávných.

„Rakouský trestní zákon z roku 1852 byl v podstatě novelou zákona z roku 1803. Odlišoval se vedle modernějších formulací zejména tím, že pojednával jen o právu hmotném a delikty dělil na zločiny a přestupky.“

Tento text by mohl být převzat z nějaké učebnice. Je správný?

Ne, protože se v něm uplatnila tradiční tripartice deliktů: zločiny, přečiny, přestupky.

Pan Josef Švejk si chtěl krátce před vypuknutím I. světové války v Praze na Žižkově otevřít koloniál, tj. obchod, kde by prodával i koloniální, tedy dovážené zboží (například koření).

a) *Který právní předpis by se na tu situaci aplikoval?*

b) *Stačilo by, aby svůj úmysl oznámil politickému úřadu (tzv. „opověděl“), nebo by po něm úřad požadoval i něco jiného?*

c) *Pokud by úřad požadoval něco jiného, co?*

a) Živnostenský zákon, postupně měněný novelizacemi, které dílčím způsobem zužovaly počátku velkou živnostenskou svobodu.

b) Ne, jednou z novel živnostenského řádu (1907) byly zavedeny tzv. obchodní živnosti vázané na průkaz způsobilosti a provozování obchodu s koloniálním zbožím mezi ně patřily.

c) To plyne už z názvu této skupiny živností: prokázání předchozí průpravy, potvrzení získáním průkazu způsobilosti.

Pan František Sedláček ze Žeranovic v 90. letech 19. století volil poslance do říšské rady, ale zemský sněm volit nemohl.

Čím to mohlo být dáno?

Vyplývalo to z existence odlišné úpravy po volby do obecní (případně v Čechách i okresní) samosprávy, zemských sněmů a říšské rady. Jelikož nejrychleji se snižováním majetkového cenzu rozšiřovalo volební právo do říšské rady (1896 zavedena tzv. všeobecná kurie), mohla mu v tom bránit skutečnost, že neplatil dostatečně vysokou daň, tedy že nesplňoval majetkový cenzus (při volbách do zemských sněmů v Čechách platil majetkový cenzus stále, na Moravě byla uzákoněna všeobecná kurie až v roce 1901). Mohl mu v tom bránit též cenzus usedlosti.

Zpráva Národních listů z roku 1890: "Velevážené okresní zastupitelstvo v Uherském Hradišti se jalo minulého úterka projednávat stavbu železniční dráhy do Starého Města, kterýžto punkt již po vícero neděl interesuje veškeré obecenstvo na východě Moravy."

Mohla se skutečně podobná zpráva v tehdejším tisku objevit?

Ne, existenci okresních zastupitelstev okresních zastupitelstev sice předpisy upravující územní samosprávu (tzv. obecní zřízení – viz výše) předvíдалy, ale okresní samospráva reálně vznikla a fungovala jen v Čechách.

Zpráva z Národní politiky, 10. ledna 1863: „V prvním čísle říšského zákoníku pro rok 1863, rozeslaném minulý týden, byl vyhlášen obchodní zákoník (č. 1/1863 ř. z.), který koncem minulého roku ve Vídni schválila širší říšská rada.“

Mohla by se podobná zpráva v tehdejším tisku objevit?

Ne, protože se širší říšská rada nikdy nesešla (zákon schválila užší říšská rada), ostatní je v pořádku.

Občanský zákoník z roku 1811 byl novelizován až třemi dílčími novelami z let 1914, 1915 a 1916. Třetí z nich (tzv. manželská novela) zakotvovala rozlukou manželství i pro katolíky.

Tento text by mohl být převzat z nějaké učebnice. Je správný?

Ne. První část sdělení je v pořádku, ale – jak se budete učit příště – tzv. manželská novela vznikla až v Československu. Třetí, obsáhlá novela občanský zákoník komercializovala, tj. uzpůsobovala potřebám obchodu a finančnictví, zaváděla některé nové instituty, zasáhla do úpravy sousedských práv,...

Mohl by prof. Bohumil Baxa říci svým brněnským posluchačům:

„Tzv. kroměřížský návrh ústavy z roku 1848 obsahoval též úpravu občanských práv. Součástí katalogu občanských práv bylo mimo jiné konstatování, že veškerá moc pochází z lidu a ustanovení o zrušení trestu smrti, ale pouze pro politické zločiny. Na přípravě textu katalogu občanských práv se podílel František Ladislav Rieger.“

Ne, protože neplatilo omezení na trestání politických zločinů. Jen pro doplnění dodávám, že v návrhu komise připravující katalog občanských práv, jejímž členem byl F. L. Rieger, se původně navrhovalo úplné zrušení trestu smrti, ale pak se to změnilo na zrušení u politických zločinů. Nakonec po bouřlivé diskusi poslanci schválili úplné zrušení.

Konstatování, že veškerá moc pochází z lidu, tam obsaženo bylo.